ACADEMIA ROMÂNĂ
MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE
SERIA III TOMUL XII MEM. 16

CONTRIBUȚII LA ISTORIA MODERNĂ A GALAȚILOR

DE

N. IORGA
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

MONITORUL OFICIAL ȘI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI
1932

www.dacoromanica.ro

	Lei
TOMUL IX (1928-29)	200.—
N. IORGA. Cronicele turceşti ca izvor pentru istoria Românilor.	12.—
N. IORGA. Portretele Domnilor noştri la muntele Athos.	20.—
D. ONCIUL. Românii şi Ungurii în trecut.	15.—
S. GREAVU-DUNĂRE. Bibliografia Dobrogei, 425 a. Hr. — 1928 d. Hr.	80.—
N. IORGA. Portrete şi lucruri domneşti nou-descoperite.	20.—
N. IORGA. Comemorarea lui Francesco Petrarca.	10.—
N. IORGA. Un boier de provincie în timpul Eteriei şi Reg. Organic.	10.—
Păr. H. INGIGIAN. Mărturii armeneşti despre Valahia şi Moldova.	35.—
G-ral R. ROSETTI. Rapoarte daneze asupra războiului din 1877-1878.	10.—
TOMUL X (1929)	400.—
G-ral R. ROSETTI. Câteva săbii ale lui Constantin Brâncoveanu.	15.—
CL. ISOPESCU. Documenti inediti della fine del Cinquecento.	70.—
N. BĂNESCU. Acte veneţiene privitoare la urmaşii lui Petru-Vodă Şchiopul.	60.—
G. SOFRONIE. Principiul naţionalităţilor în Dreptul Internaţional public.	100.—
N. IORGA. Originea moldoveană a lui Enăchiţă Văcărescu.	8.—
I. LUPAŞ. «Chronicon Dubnicense» despre Ştefan-cel-Mare.	10.—
P. P. PANAITESCU. Miron Costin, Istoria în versuri polone.	85.—
N. IORGA. I. Intre Domnii Moldovei şi ai Ţării Româneşti, cum se făceà corespondenţa; II. Zugravi noi şi vechi.	10.—
N. IORGA. Scrisori domneşti din arhivele dela Stockholm.	20.—
TOMUL XI (1930)	340.—
N. IORGA. Există o scrisoare de trădare a lui Mihai Viteazul?	30.—
G-ral R. ROSETTI. I. Ştiri mărunte şi note relative la istoria armamentului la noi; II. Când s'a adoptat steagul tricolor la noi.	20.—
G. BALŞ. I. Biserica din Lujeni; II. Pridvorul bisericilor moldoveneşti.	50.—
S. MEHEDINŢI. Coordonate etnografice. Civilisaţia şi cultura.	60.—
N. IORGA. I. Originea lui Ştefan Răzvan; II. Petrecerea lui Vasile Lupu în exilul dela Constantinopol.	10.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ştefan-cel-Mare până la aceà a lui Matei-Basarab. I. Armamentul.	25.—
N. IORGA. Octoihul Diaculuí Lorinţ.	15.—
ANDREI RĂDULESCU. Juristul Andronache Donici.	30.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ştefan-cel-Mare până la aceà a lui Matei-Basarab. II. Organizarea.	25.—
ION I. NISTOR. Decorarea lui Avram Iancu şi a camarazilor săi.	55.—
ANDREI RĂDULESCU. Asemănări între ideile primitive ale poporului din Bretania şi ale poporului român.	20.—
TOMUL XII (1931)	
ANDREI RĂDULESCU. Influenţa belgiană asupra Dreptului român.	25.—
N. IORGA. Un pact de familie şi o nuntă domnească în 1587.	7.—
N. IORGA. La chronologia vechilor Domni Moldoveni.	5.—
N. IORGA. Pretendentul Nicolae Basarab în Elveţia.	5.—
ION I. NISTOR. Opera d-lui N. Iorga.	10.—
ION I. NISTOR. Un român iscoadă la 1683 în tabăra Regelui Sobieski la Viena.	20.—
N. IORGA. Testamentul lui Nicola Nicolau	12.—
N. IORGA. Apelul către unire al lui Cuza-Vodă la 1859	5.—
N. IORGA. Un nou izvor cu privire la Mihai Viteazul şi Radu-Şerban	12.—
G-ral R. ROSETTI. Războiul dela moartea lui Ştefan-cel-Mare până la aceà a lui Matei Basarab. III. Tactica.	50.—
N. IORGA. «Moştenii» din Cremenari.	18.—
N. IORGA. Mormântul Doamnei Neaga şi a neamului ei.	5.—
N. IORGA. I. Pedagogia unui jurisconsult fanariot din Bucureşti la 1780. II. Intoarcerea unei pribege: Doamna Maria Minio.	15.—
N. IORGA. Contribuţii la istoria modernă a Galaţilor.	20.—
AL. LĂPEDATU. Din grijile şi greutăţile unei domnii.	25.—

www.dacoromanica.ro

CONTRIBUȚII LA ISTORIA MODERNĂ A GALAȚILOR

DE

N. IORGA

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

Ședința dela 15 Ianuarie 1932

Arhivele orașelor noastre, păstrate destul de bine până dăunăzi, se împrăștie de câțiva ani cu o inconștiență și impietate care înspăimântă și indignează pe orice om cu simț pentru continuitatea vieții unui popor și cu datoritul respect față de documentele prin care ea se învederează.

La Focșani, hârtiile se vindeau, înainte de războiu, prin gară; la Botoșani, o administrație imbecilă a distrus tot afară de câteva caiete; la Ploești, hotărîrile Tribunalului din vremea Regulamentului Organic serviau ca hârtie de împachetat; la Galați, ia cine vrea din depozite răvășite. Pe această cale am putut aveà în mână câteva acte din aceà epocă a primei Uniri, de care cercetătorii străini încep a se interesà tot mai mult și care ni-a dat, în ce privește pe istoricii noștri, cari par să aibă un dispreț absolut pentru epoca modernă, singura recentă carte, așà de bine informată, a d-lui Bossy.

Ce e mai însemnat în hârtiile ce am dobândit prin darul unui particular privește relațiile dintre Mihai-Vodă Sturdza și Galații.

I

Documentul întâiu care se tipărește aici a ajuns, prin nu știu câte rătăciri, în stăpânirea mea. E scris pe un solid pergament. Este în el o încercare de eleganță într'o epocă amfibie,

www.dacoromanica.ro

în care vechile tradiții erau numai rare ori respectate și chiar și atunci imitatorii nu se puteau ridică la înălțimea lor.

Sub raportul grafic și diplomatic Cancelaria Regulamentului Organic nu se desfăcuse de obiceiul unui trecut îndelungat pentru ca să ajungă la simplicitatea dură și goală, la standardizarea de o insuportabilă monotonie a Statului modern. Cu slovele în aur din frontispiciu, cu pecetea de chinovar asemenea oricăreia din epoca, așà de apropiată încă, a Fanarioților, deși fără pomenirea, ca marturi, precum vom vedeà în al doilea act, a câtorva boieri, aceia numai cari luau parte la judecățile cele mari, dar și cu a modeștilor « candidați îndeplinitori complectului » — lângă trei Balși, un Miclescu și un Cantacuzino, Manolachi Radu și Dimitrie Bran, intruși ai cunoștinților lor de drept, — cu mențiunea « Scaunului Domniei » și a anului de guvernare, cu iscălitura de complicată modă veche și cu « procit » sau « procelnic » a Marelui Logofăt jos la dreapta, iar, mai jos, la locul unde iscălià uricarul, cu nota dela « Logofeția Dreptății », el reproduce un tip care se îmbracă de-a lungul veacurilor în mii și mii de exemplare.

Limba e bizar amestecată, expresiile vechi și cele grecești luptându-se cu elemente rusești sau franceze. Avem arhaicii termeni de « răsărit de vară » și « răsărit de iarnă », avem pe « de-aù » devenit « deci », avem « iratul » și « măjăritul », care amintește pe Petru Rareș « măjarul » cu « măjile » lui dinainte de Domnie, un ciudat « tiuc » adaus lângă noțiunile de vin și de păcură, avem « șleahul » pentru șosea și « haznaua » pentru Vistierie, avem « stâlpirea » moșiilor, « analogul » socotelilor, raportul - « anaforà », petiția - « prosforà », « schiverniseala » economiei, « hindicul » - șanț (χάνδαξ de unde *Χανέα*, Canèa din Creta), un ciudat « mălah » pentru breaslă, numele vechi ale sărbătorilor: Blagovești̦enie și Probajeni. Rușii au dat pe « ahotnicii » doritori, pe « a predstavlisi » cu sufixul fanariot, « cinurile », « pomăzțuirile », « slobozăniile ». Dar din Franța vin, deseori prin canalul grecesc și rusesc, ca în « cazarmie », « militari », « ofițări », « public » și « a publicarisì », « propus », « poziție », « pavè » și a « pavălui », « a recomanduì », « reprezentarisire », sau direct: « capital », « producturi », « concurență », « condiții », « ecsportasie », « fațadă », « construcții »,

www.dacoromanica.ro

« manufacturi », « ecspediție », « regulat », « bancheri » pe lângă grecescul « bangheri » (de unde Bangherìu, Banghereanu), « catedrală », « cvadrat », « port », « speculație » și « speculanți ».

Actul însuș, baza întemeierii Galaților ca port franc, arată marea înțelepciune, puterea de creație, deosebitul simț practic al Domnului, așà de calomniat, a cărui deviză erà *σῦν 'Αθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει* », « Cu Atena, dar mișcă mâna ». Vechiul oraș e lăsat la o parte, cu străzile înguste, dar la orice reparație ele vor trebuì să se lărgească — principiul alinierii — și nu mai e voie a se face case de lemn. Grija cea mare e însă pentru Târgul Nou, unde se dau locuri numai gospodarilor cari clădesc solid și cari pavează jumătatea de stradă din fața lor. Până și plutașilor li se dă un rol: acela de a aduce piatră. Pentru a evità o plebe evreiască speculantă nu se admite decât venirea Evreilor statornici și cu profesiuni rentabile, iar în noul oraș numai bancheri. Se prevăd iarmaroacele și piețile. Se rezervă loc pentru cazărmi, pentru « grădina obștească » și catedrală. Se asigură poșta și legătura cu Muntenii, desființându-se la graniță taxa turcească de pe vremea când Turcii erau la « Ibrăila ».

Comparate cu măsurile luate de un Slătineanu la această Brăilă, măsuri pe care le prezentam într'o broșură recentă, ele arată ce frumoasă concurență erà între cei doi Domni pentru a face țara nouă, în viitorul căreia ambii priviau cu încredere.

Cu mila lui Dumnezău Noi Mihail Grigor. Sturza Vv. Domn țării Moldovii.

Aplicația Organicescului Reglament pre cât dovedește fericitoare folosuri aceștii de Dumnezău păzite țări, pre atăta dezvăluește și alesile chipuri prin care ar trebui a să face mai nemerit ačastă aplicație. Domniea Mè, de sus însărcinată cu oblăduirea iubitei noastre patrii, cu de aproape privire cătră toate acele ce ar putè aduce a sa întreage fericire, din časul suirii pe Scaunul Domniei am avut diosăbita luară aminte pentru orașu Gălați, care, în sine cuprinzând un unul și numai singur port ce au rămas acestui Prințipat, este și singurul canal a fericirei țărei prin slobodul negoț statornicit de fericitorul nou așăzământ, dar, așa precum întru o din nou organizații nu să pot toate de odată a dăsăvărși, au trebuit ca și noi să mergem după vreme, împregiurări și mijloace și a închipuì de odată aceli ce pre rând dorim în grabă a le săvărși. Potrivit dar cu acestea, orășănii lăcuitori gălățăni

www.dacoromanica.ro

pământeni și de străine protecții, încă dela anul 1834, a suirii noastre pre Scaunul Domniei întru întoarcerea de la Constantinopoli, la luna Iulie, au întrat cu obștească cerire către noi pentru oarecari privileghii și înbunătățire ce starea de atuncea a științii lor îndemna și dezvălirile aplicației Organicescului Regulament descoperire *(sic)*, și, asupra cestor ceriri cu Sfatul nostru stând a luoa aminte datornica potrivire a portului pominit cu acea a altor asăminea, nu am pregetat prin domneasca carte din acelaș an, cu luna August, No. 23, a întări și a poronci pe de o parte punerea în lucrare a căte din ceririle zisă vremea și încungiurările erta și, din altă parte, a ne îndeletnici însune spre a înlesni pentru viitorime căte încungiurările de atunci nu da prilej, așteptând și din partea neguțitorilor înlesniri și pregătiri a dorinții lor ca să le supui spre cercetarea și întărirea noastră, însă ne place a crede că, la un port ce de curând priimi slobodă și regulată înființare, înnaintările nu putea păși decât după măsura dizvălirei negoțului.

De aceia cu măhniciune privèm că lucrările nu răspundea la dorința noastră și, de și oarecum ne-am aflat înpiedicat de acele mai sus, cu toate acestea părintească noastră răvnă întru deplinirea doritei fericire, care nu poate fi decât prin deschiderea și lățirea negoțului, între alte îndeletniciri a sarcinei noastre ne-am îndemnat prin făcătoarea de bine pildă și măsură a protimisi punerea la cale a orașului, schelii și a portului Galaților, însune coborându-ne aice la Galaț și cercetând toate acele ce ar putè grabnic aduce deșchidere și lățire negoțului și, potrivit cu înnoirea ceririlor din anul 1834, ci boerii, lăcuitori și cinstita tagmă a neguțitorilor de loc și streini în de obștie toți cu sporire au făcut și acum, prin jurnaluri închiete cu conglăsuitoarile obștești iscălituri predetavlesite noî în chip de jălube prin anaforalile a cinstit și credincosul boer Domniei Mele, dumnealui Iordache Catargiu Vel Logofăt al Trebilor din Lăuntru și cavaler, iată dăm și întărim orașului Galați următoarile:

1-iu. Dela 1-iu Martie a anului 1837 să cunoaște francu orașul și portul Galații, începându-să locul din apa Dunării, din sus dă spre măhălaoa Răpile, în zarea dealuluimai dispre Țiglina, și de acolo dela amează̆zi către meazănoapte, pe hindicul acum făcut, tot zarea dealului pe de spre Apus de șirul de movile ce este pe ăcastă zare pără întru o movilă mare, ce este de-asupra satului numit Vadul Ungurului, și de acolo către răsăritul de vară, prin răpa acè din sus de Vadul Ungurului, drept în apa Brateșului. Decì malul apii Brateșului către răsăritul de iarnă pără într'un hindic acum de curând făcut, care să întinde din apa Brateșului drept în Dunăre. Deci spre apus tot Dunărea în sus, pe dinaintea schelii și a orașului Gălații, păr la locul unde s'au început, adică în Dunăre, în dreptul zării dealului de la Malul Mare, urmându-să regulamentul de porto-franc ce înnadins s'au alcătuit și întărindu-se de Domniea Mea, să va publicarisi până

www.dacoromanica.ro

la arătatul termen spre obștească știință de cinstit și credincosul boer a Domniei Mele dumnealui Vel Vist. Alecsandru Balș.

2-le. Întărim a avè obștea negutitorilor acestui port o anumi comisie supt prezidențiea părcălabului, d. colonelu Theodor Balș, închegată din patru mădulări aleși din sinul lor, spre închipuirea tuturor celor de nevoe întru dischiderea slobozeniei portului, a căror aplicație nu va putè fi decăt după o singură a noastră cercetare și întărire.

3-le. Întărim adunarea următorului havaet închipuit de singură obștiea pentru statornicirea porto-francului, adică: a da fieșcare negutitor gălățan fără osăbire pe mărfurile de speculații în schele căte zăci părali la suta di lei, zăce părale la chila de grău, și căte cinci părali la chila de săcară, orz, mălaiu, care vor întra în Casa obștească a orașului spre a sa înbunătățire, precum statornicirea limanului în schele, cumpărându-să adică șarampoi trebuitori a să bati în fața apii, după osăbitul proect ci esti întru ačasta, sau și alte asăminea; atăt adunarea însă a acestor bani, căt și chieltuirea lor va fi prin știrea a însuș Comisiia negutitorească acè înbunătățită mai sus.

4-le. În privirea întămplărilor la care acest oraș au fost supus, dorind după părinteasca noastră dragosti cătră lăcuința lui a o înlesni prin toate cuviinčoasăle mijloace, hărăzim Casii Obștiei (Eforiei), pe lăngă aceli păr acum legiuite iraturi, adică măgeritul a rachiului de consumații, a vasilor cu vin tioc de consumații, a cântăritului, a păcurii tioc de consumații, a trăsurilor de birjă și zăciuiala patentarilor, capitației dajnicilor din tărg, încă căte 20.000 lei, adică doăzăci mii pe anu de la 1-iu Ghenarie 1837, iratul tiutiunului.

5-le. Doî drumuri din țară, șleahuri mari pogorătoare la șcheli, în lungime de 3.150 stănjăni, precum anumi s'au încuviințat a să face acum în Ținutu Covurluiului, sumă înbrăcată cu prund din Bratiș, plătindu-să însă lăcuitorilor căte cinci lei în cursul haznelii de un stănjăn în lungime și de cinci în lat, potrivit cu pravila întru ačasta.

6-le. Pentru a să da orașului o regulată și înfrumusețată poziție, îndreptare, statornicim iarmaroacile:

A. Pe tot dealul spre Vadul Ungurului, căt ține moșiea tărgului, să să statornicească lăcuință noă, cu uliți despărțitoare, în lățime căte de cinci stănjăni și în linie regulată după plan, cu ačasta, precum singură obștiea au cerut, ca pe ulița mare și acè de spre mal să să înpărțască căte zăci stănjăni în lățime de tot gospodarul.

În cè al 2-le uliță căti șapte stănjăni și la mahalà căte cinci stănjăni; pentru care loc, precum urmează a rămănè de večnică propietà, să plătească în folosul casăi obștești a orașului cei întăi căte doi galbeni, cei al doilea căte un galbăn și cei al trielea căte pol galbăn de un stănjăn odată pentru totdeauna, atuncea căndar ceri și ar luoa locul în stăpănire, fiind acești propietari datori asăminea pentru totdeauna a face și a ținè pavè cu însuș a lor mijloace în giumătate din latul ulițiî în dreptul stănjinilor fieștecui, în bună și sigură stare, cu pardosire, și nu

www.dacoromanica.ro

mai tărziu decăt în cursul a trii ani dela luoarea locului în stăpănire să facă mai întăi paveaoa și apoi să zidească și binà, nu de lemn, ci de piatră și cărămidă acoperită cu oale, cu un rănd sau cu doî, precum s'ar îndemăna după planu arhitectului orașului, iar, căndcineva ar ceri și îndoit loc, cu înplinirea îndatoririlor de mai sus, i să va da.

B. Pentru înpărțirea acestui loc după înnadins plan să va îndeletnici Comisiia mai sus pomenită, mai întăiu a diosăbì locu îndăstulător pentru zidirile trebuitoare publicului, precum: patru pieți cvadrate sau rătunde în deosăbite locuri în mărime potrivită, locu de școală, doă cazarmie pentru miliție, de biserică catedrală, de grădină obștească, altile de asăminea neapărate oriunde s'ar găsì de cuviință după cerirea planului, dăndu-să acestora protimisis ca obștești trebuitoare și, întru înpărțirea locurilor după cererile ce ar priimi pomozuind și stălpind locurile, să-i recomanduiască pe ahotnici la Eforie spre a da acole banii proforali, și a priimì documente de vecnică propietate în cuprinderea condițiilor de mai sus arătate la litera A, să fie cu luare aminte ca primitorii locurilor să urmeză negreșit condițiilor, adică a-și face binalile sigure și nič cum de lemn, a-și pardosi fiește care după analog partea sa de uliță pe giumătate din lățimea ei, fiindcă pe cealaltă giumătate urmează a o pardosi acei din prejmă propietari, și păr în trii ani, precum s'au zis, a împodobi locul curat și cu zidire, fără a fi îngăduit a întărziè piste acest soroc, care să aducă Comisiei nevoe să dè locul la alț ahotnici spre înpodobirea orașului, și acel d'intăi să rămăe păgubaș de banii ce ar da.

C. Orașul vechiu, așa precum să găsăști în neregulată poziție și cu ulițăle strămtì, să fie din partea Casii a rămănè o stăruitoare privighere că, la întămplare de prefacire sau facire din nou a acareturilor vechi, să să lasă ulițile în mai dreaptă linie și în lărgime asemine păr la cinci stănjăni, neîngăduindu-să mai mult a să face zidiri nestatornici și de lemn, care sănt primejdioasă târgului, iar pardosirea lor să va urma potrivit cu cerirea a însuș Obștiei prin privel[eghi]ul (?) de reprezentarisire noă de d-l Logofăt din Lăuntru cu anaforaoa supt No. 17 din 14 Săptemvrie, scrisă din Gălați. Din capitalul închipuit a să adunà dela toți de obștie lăcuitori, adică: măna 1-iu căte zăce lei, măna al doilea căte șapte pol lei, al 3-le căte cinci lei și al 4-le căte doi pol lei pe stănjănul de fațadă ogrăzilor, a casilor și a dughenilor, asăminea și dela plutile de cherestè, coborîtoare pe Siret, care, potrivit cu obștească jalbă din 1834, Iunie, a lăcuințiì Gălaților, între care și neguțitorii acestui mătah, au făcut cerere a fi măntuiți de nedreapta luoare de căte 5 lei de plută la Vădenii Țării-Românești, pre vechiul obicei turcesc, de care prin a noastră mijlocire și stăruire au rămas scăpaț de plata ce li să luoa păr acum, să lasă slobodă voe obștiei Gălaților a aduna și dela aceștiea aceia ce s'ar putea învoi în bani, natură ori piatră ce ar putè aduce pre plute spre păvăluirea uliților, precum prin jalbă să rostește, sau șarampoi spre facerea limanului, fără a fi pozvolită mai multă pardosire

www.dacoromanica.ro

de lemn, precum pără acum, iar în adunarea banilor va stărui sus pomenita commisie.

7-le. Pentru ușuraria târgoveților de spre ținerea uliților pământești în cvartir, atât cinuri de gos, cât și ofițări, să va face în locul Târgului Nou cazarmie anume zidită, statornică și acoperită cu oale, spre care pe lângă suma propusă de obștie să va da agiutoriul trebuincos întru îndeplinire din Vistierie.

8-le. Spre nelățirea mai mult și în acest oraș a Jidovilor, care sint de supărare și struncinarea speculației, să să rânduiască de dumnealui Logofătul din Lăuntru o comisie cercetătoare, care comisie lămurindu-i potrivit cu construcțiile ce sânt întru ăcasta, să nu fie îngăduiți alții decât bancherii și acei cu binale, meșteșug destoinic de schivernisit, iar la Târgul Nou nici să să dei locuri de lăcuință altor Izrailteni decât bangherilor în portu evropienescu.

9-le. Pentru înlesnirea corespondenției cu diosăbitele locuri înnăuntru și afară din țară să să așăză în Gălaț prin stăruirea d. Vel Vist. o ecspediție regulată, prin care să să poată trimeti bani și scrisori, mai ales la Ibrăila și Reini, iar cheltuiala aceștii regularisiri să va acoperi cu plata de pe scrisori.

10-le. Pentru folosirea locurilor sau a producturilor de negoț ce după înpregiurarea vremilor s'ar socoti a le să opri vremelnicește ecsportațiia, să să facă cunoscut obștește de d, Vel Vist. totdeauna cu șase luni mai înnainte de oprire, spre regularisire.

11-le. Pentru mai multă deschidere a negoțului să să statornicască căte cinci iarmaroace pe an, însă:

1. la 2 Fevruarie pentru sărbătoarea Strateniei,
1. la 25 Martie pentru S. Blagovestenie,
1. la 21 Maiu de Sfântul Constantin,
1. la 6 Avgust de Probajăni,
1. la 14 Octomvrie de Vinere Mare,

care lăsându-se a prelungi căte optu zile negrești dela zioa ară tată încheerii adunării, cu slobozănie să vie de oriunde orice feliuri de producturi, manufacturi și vite de vănzare, precum speculanț spre feluri de alcătuiri.

Acestea întocmai după obștească cerire ce în multe rânduri lăcuința de toată starea a portului ne-au făcut, spre o vie dovadă a părinteștii noastre răvne și dorinți, întru obștească fericire și întru nădejdie că, și din parte-le, folosiți de dreptățile ce părintește li să hărăzăsc și li să statornicesc prin acest al nostru domnescu hrisov, vor dezvăli toate mijloacile unui lucrător negoț, pără când prin ăcastă o concurenție și a Casii neguțătorești încredințare de folosurile speculațiilor ce ar face cu acest port și de înlesnirile ce ar avia când s'ar statornici cu lăcuință și case de negoț, că vor afla în toată vremea cuvenitul ajutor i ocrotire, bucurându-să de obștestile dreptăți hărăzite acestui oraș și port,

www.dacoromanica.ro

Drept aceia poroncim a să și puni în lucraria dispozițiile cuprinsă în acest hrisov spre întocmai urmare.

Scrisu-s'au hrisovul acesta la anul 1836, luna Octomvrie 1, în orașul Galații, în al treilia anu dela suirea noastră pre Scaunul Domniei.

(Iscălitură.)
(Pecete ovală, cu chinovar.)
Iordachi Cant. Vel Logt. procelnom.
Șef secției Mih. N . . . ler Cămr.

II

Actul, tot în posesiunea mea, scris pe două foi dintr'o lungă hârtie imitând pergamentul, în frunte cu meșteșugitul monogram aurit al lui Mihai Sturza, care răspinge pretențiile epitropiei Sfântului Spiridon asupra unor terenuri ocupate de orășenii din Galați — Domnul gândindu-se la și proprietățile sale, Brateșul și Bădălanul, unde se trecuse ceva și asupra Mitropoliei —, are marea însemnătate că reproduce cuprinsul dovezilor în scris prezentate de cele două părți, mergând îndărăt până la jumătatea secolului al XVIII-lea, privilegii domnești: acela, dela Constantin Racoviță, care înzestrează marea sa fundație de spital la Iași, în 1757 (1-iu Ianuarie), altul din 24 Iunie al aceluiaș an și cel dela 1759, 21 Maiu, supt Scarlat Ghica, precum și o serie de zapise private, de cel mai mare interes.

În vremea mai veche, dar și până pe la 1830, se întâlnesc, afară de un Turc sau Armean, Docuzluoglu, — de al cărui loc se vorbește, pe lângă alte indicații topografice: Vadul Ungurului, Vadul Sf. Nicolae, gârla Răpedea, de pe hotar, Scursura, apa «Cântă-Broasca» —, numai Români, ca acei din secolul al XVII-lea, pe cari ni i-a păstrat un document fragmentar [1]). Astfel Ioniță Lucaciu, Cerceloaia, Stana baba Cuzicului, Petca Marandei, Constantin Gherman, Călina lui Constantin Toader, Toader sin Finiche, Sorica lui Albu, Albuleasa, Costin Ghicinan, Ilie Eșanu, Costin cizmarul, Stavrì, fiul lui Ion starostele, Hagi Necula, Șărbănachi bulucbașa, Diicu Rufă, Săcară, Gheorghe Șișman, Ion

[1]) Iorga, *Studii și Documente*, XVI, pp. 224—5.

www.dacoromanica.ro

Constantin, Hagi Flore Gheorghiu, Maria Costăchioaia, Gheorghe Popa Ioan, Ivanciu Rusu, negustorii Manea, Gheorghe, Constantin, bacalii, Frangole și Ștefan, starostele Alexa, Gheorghe Manoil bacalbașa și fiul Necula, apoi câte un polcovnic ca Tănase, un jignicer, ca un Costea Vasiliu, un șătrar, ca Ioniță, un căpitan, Ivanciu Popa, un « marangoz » sau dulgher, Ion sin Cârste, un Iane a Tăbăcăriței. Rari Greci: un Gheorghe Grecul Moraitul, un Anagnoste Axentopol, iar, pe la 1830 numai, Hristodor Dimopol, Panait Condopol, Gavril Panicopol, Arghiropol. Alți străini în legătură cu proprietatea nu sânt. Știm de aiurea că elementul dalmatin, aflător în Brăila, abia se găsește la Galați, al cărui caracter românesc s'a păstrat până adânc în secolul al XIX-lea, până în vremea când, adecă, toată vitalitatea moldovenească a fost absorbită de funcționarism și politică.

[Monograma domnească, cu aur.] Domnescul nostru Divan prin anaforaoa din 21 Fevruar anul următoriu 1841, cu No. 69, au adus la știința Domniei Noastre că, între epitropia mănăstirii Sfântul Spiridon de aicea din Iași, propietară locurilor din șchelă Galații, și între opștiia târgului Galații urmând pricină de giudecată după pretenția epitropii pentru înpresurare ce s'ar faci locurilor monastirii de către târgoveți, la trecutul an 1838, dumnealui Logofătul Iordachi Catargiu, fostul atuncea epitrop a mănăstirii Sfântului Spiridon, prin adresul către ğudecătoriia de Covurluiu, au făcut cunoscut că unii dinŭ cuprinzătorii locurilor din șchelea Galații, proprietà a monastirii, după știința ce au luoat, ar vroi a trage asupra-ș dreptăți de propietatea locului, fără a să sprijini de începătoare dovezi, ci numai de la sine, în vreme când gheneralnicul spital are temelnice și nestrămutate documenturi arătătoare fireștilor semni de hotară a propietății sale, poftind pe giudecătorie ca pe temeiul hrisovului ce este întăritor danii să statornicească stăpânirea monastirii pe hotarăle propietății sale, fiindcă acum mai vârtos, după a noastră punire la cale, urmează a să vinde de veci aceste locuri din șchele și, pentru a nu să prelungi mai mult și a luoa sfârșit pricina în cuprinderea Organicescului Reglement, însuș prezâdentul să margă la starea locului, spre punere în lucrare, precum să va găsi de cuviință. După priimirea căruia adres acea giudecătorie pe de o parte au făcut lucrările cu chiemari fețelor prigonitoare în aci *(sic)* cercetare, iar, pe de altă parte, întorcând a sa luoare aminte dacă soiul cererii epitropiei ar aplecarisi la protesuri de înpresurări, au văzut că monastirea în termenul publicarisirii pentru opștestele hotărîri au dat jalobă că moșiia Spiridoniei ar pătimi înpresurare de spre moșiile Badalanul și Bratești, iar, de spre moșiele

www.dacoromanica.ro

târgului, despre care acum urmează cerirea epitropiei, nu să vedi reclamații, prin raportul din 10 Octomv. anului 1838, cu No. 4739, au cerut dezlegare de la Logofeția Dreptății dacă reclamația epitropii să aplicarisește la soiul proțesului de înpresurări de moșie, și nu de loc, precum hrisovul își are glăsuire, și de feliul cu care esti pornită reclamația, căci, la cazul d'intâiu, nefiind în vreme pornită reclamația, să socotește paragrafisită. Asupra căriia Logofeția, prin podpisaniia din 10 Noemv. aceluiași an, cu No. 9234, au pus în videre gudecătoriei că, dacă binalile și locurile cuprinse de acei părîți de dumnealui Logofătul Catargiu sânt ca din locul orașului Galați, și dumnealui Logofătul ar vroi a dovedi că cu întinderea lor s'ar fi făcut înpresurare piste locul Sfântului Spiridon, înțălegându-să ca o gâlcevire de spre hotarul despărțitoriu între locul târgului și a Sfântului Spiridon, urmează a să luoa în priivire ca o gâlcevire de înpresurare și după urmare a să supune pravilii atingătoare de asemine, iar, dacă locurile cuprinse sânt netăgăduit dintr'acel dăruit Sfântului Spiridon și gâlcevirea urmează pentru întinderea bezmănarilor piste cuprinderea documenturilor lor sau pentru căci n'ar fi având nici cum documenturi de propietà, atuncea pripunerile se socotesc de fire a fi cercetate și hotărîte de giudecătorie, după puterea documenturilor ci vor avè prigonitorii. După priimirea căriia dezlegări aù Logofeții, acè giudecătorie, prin adres cu No. 5414, din 28 Noemv. 1838, au cerut dela epitropiia Sfântului Spiridon lămurite dovezi asupra propunerilor ci au făcut prin jalobă, care anume sânt fețile acele ce samavolnicește ș'ar fi clădit binale pe moșiia Sfântului Spiridon, după care să se poată înnainti lucrare, tot ăcastă epitropie, prin jaloba ce au dat Domniei Noastre, s'au tânguit că gudecătoriia Ţinutului Covurluiu, după jaloba lăcuitorilor gălățeni, o cheamă în înfățișare pentru lipsa ce ar suferi locul ce Domnul Costandin Mihail Cehan Racoviță anume și înnadins au osăbit veĉnic pentru șchele, când prin hrisovul său au înzăstrat cu celalant locu spitalul opștescu, așăzat în monastirea Sfântului Spiridon, fără a să supune acesti dăruiri la vre o îndatorire și că, spitalul stăpânind fără nicio păsire locul lui dăruit, în sămnile și măsurile cuprinse la dăruitorul hrisov ci păstrează, să socotește strâmbătățită cu așa chemare. La care nimic altă nu avè a propune decât cuprinderea hrisovului pomenit, de pe care și copie au dat lăcuitorilor gălățăni, rugându-să în sfârșit ca să fie mântuită de așa chemare, în care de ar socoti de propietari pe jăluitorii târgoveți, legile i-ar chema să răspundă pentru neîngrijirea ce au avut de a nu să raslui acel loc de mâncarea Dunării, dar jăluitorii, nefiind propietari locului schelii, nici dreptatea cererii pentru întregimia lui esti a pomeniților și nici spitalul datoriu a deplini lipsurile neprevăzutelor întâmplări. Pe care jalobă urmează a noastră rezoluție supt No. 4093, în cuprindere: « Logofeția Dreptății. Să va opri lucrarea gudecătorii și să va îndrepta jaloba ăcasta la Divanul domnesc spre a să face dezlegare pentru acè înnainte lucrare », iar Logofeția, pe lângă otnoșăniia iai cu No. 13.842, au îndreptat-o Divanului

www.dacoromanica.ro

domnescŭ spre a să urma întocma după rezoluțiia noastră, tot odată făcând cunoscut Divanului că s'au scris și ğudecătorii de Covurluiu ca să contenească cu luarea; din povodul căreia s'au și cerut de la pomenita ğudecătorie della acestui protes, în care dellă, după luare aminte ci s'au făcut, nevăzându-să lămurirea făcută, care esti locul acel de patruzăci stânjăni pretenderisit de târgoveți și care acel ce prin al doile dellă îl pretenderisește epitropiia și în ce anumi loc și mărime, cu întoarcerea dellilor înnapoi s'au scris ğudecătorii de Covurluiu ca să facă ačastă lămurire, pe care să o predstavlisască Divanului, cu închipuire de hartă de starea locului, dacă o asemenea ar lipsi. De la care s'au priimit raport din 27 Iunie anului trecut 1840, supt No. 24.101, cuprinzătoru că, potrivit poruncii acestui Divan cu No. 2.017, păsind spre îndeplinirea ei, prezedentul acei ğudecătorii, după cum și epitropiia, au cerut prin adresul din anul 1838, cu No. 32, față fiind vechilul Spiridoniei, Pitar Theodosie Armeanul, prezădentul eforiei și vechilul comitetului moșâilor Domniei Noastre, dumnealui Sărdaru Theodor Anastasiu, și ingineriul politii, au dat măsuri lucrurilor de pricină și, închipuind hartă, precum s'au putut mai bine lămurì, o au prăstavlisit-o acestui Divan, înpreună cu dellile și cu prescrierile următoare, că locul 1, pretenderisit de cătră târgoveți de la Epitropie, în lățime de patruzăci stânjăni, esti acel de la No. 1 până la No. 2, însămnat pe hartă, a căruia curmeziș, de și nu să găsăști astăzi în acele măsuri precum le cuprinde hrisovul, esti însemnat însă că stânjănii arătați pe hartă sânt gospod și daniie cè adivărată. După hrisovul Domnului Costandin Mihail Cehan Vvod din 7265, Ghenar 1, să înțălegi a fi prosti, pentru că gospod nici într'o parte nu să înplinesc, și că epitropiia din învechime s'au urmat stăpânire iai tot în mărginirele de astăzi, iar locul al doile pretenderisit de cătră epitropie de la târgoveți esti acel piste liniia trasă dela litera b și păn la litera v spre târg, căruia s'au făcut iarăș măsuri pe curmeziș în patru ponturi, precum să arată pe hartă. Stăpânirea însă a epitropiei nu să dovedește și acole să fi întins vre-odată piste ačastă mărginire, îngrădită fiind mai ales și cu semne firești: din ğos de spre Badalanŭ Gărla Răpede însemnată pe hartă și cuprinsă prin hrisovul de dănuire, care nu poate fi alta, pentru că, de ar fi avut ačastă altă numire, și Răpede de era mai în ğos, trebuia Domnul dănuitori să cuprindă pe ačasta mai întâi cu danie și apoi să treacă cătră aceia, și, de spre târg, unde îi urmează pretenția, scursura din susul magazalei Docuzluiului, care iarăș, precum pe hartă, asemine și pe fața pământului nu să vedi alta mai adivărată, lăsând a zice pentru magazà, asupra căriia ne mai cunoscându-să astăzi acè propietà a lui Docuzluolu, s'ar putè încăpè nedumerire, iar apoi de a să îndeplini suma cu stânjăni gospod, ori în care parte, precum s'au zis, esti cu neputință, pentru că trebue să cuprindă propietà streină de învechiț ani și niște sămni firești însemnătoare ci trebue să le arăti dănuitoriul Domn că sânt pe locul Spiridoniei, nepotrivire însă trebue să fie din deosebiria măsurii politiei atunce și

www.dacoromanica.ro

a locului mâncat de cătră ape din vreme în vreme, care grănițuesc trupul aceștii moșii. După priimirea căruia raport a pomenitei ğudecătorii făcându-să leğuitele chemări fețelor prigonitoare și după îndestulă perepiscă urmată la 2 Ghenar anului următoriu s'au luoat pricina în tratație întru stăruirea de față în presustvie a dumisale Vistiernicul Alecu Sturza, epitropul monastirii Sfântului Spiridon, precum și a opștii târgului prin formalnic vechil din partea lor, neguțitoriul Anagnosti Alxentiadi, cercetându-să ačastă pricină, s'au găsit mai întâi hrisovul Domnului Ioan Theodor Vvod din 7267, Mai 21, înfățoșat de epitropiia, cuprinzători acesta altor doă hrisoave de la Domnii Costandin Racoviță și Scarlat Grigorii Ghica, prin care să arată că au miluit pe monastire cu tot locul domnescu ce esti la târgul Galaților, după hotărâtura ce s'au făcut acelui locŭ, a căruia hotar să începe din sus, de la malul Dunării, la schele, din cursura ce esti din susul magazali Cocuzluiului *(sic)*, malul Dunării în ğos păn în Gârla Răpede, ci esti hotar țării Moldaviei, în sumă de una mie patru sute optzăci stânjăni, și stânjănŭ de opt palme domnești, și de acole pe malul Răpedii spre ameazănoapte, în lungul locului, păn unde să începi Răpida, adică păn în Brateș, una mie patru sute stânjăni; de acolo tot alăturea cu Bratișu spre apus pă supt mal, la Vadul Ungurului, una mie trei sute doăzăci stânjăni; de acolo pe supt mal asupra Galaților, în lungul locului până în gura scursurii la Dunăre, unde esti magaziia Docuzluiului, doă mii o sută doăzăci stânjăni. Care locŭ s'au închiet înprejur cu ačastă măsură. În priivirea căruia hrisov și a hărții cu starea locului înfățoșat tot de epitropie, precum, nu mai puțân, și a reclamații epitropii, făcută la 1831, Avgust 3, văzindu-să că epitropiia nu să tângueşte de înpresurare numai de spre târgoveți, ci și de spre moșiia Badalanul și Brateșul, aflătoare astăzi în propietatoa Domniiai Noastre, apoi, spre a nu să face vre o lovire propietății noastre, prin practicaoa atunce închiată s'au hotărît să se facă cunoscut vechilului nostru, spre a-ș aduce documenturile îngrăditoare mărgenirii hotarului Bădălanul și Bratișul, precum și epitropiia, ca să-ș aducă iarăș dovezile atingătoare de înpresurarea pripusă, ca prin cercetare să se înnaintească lucrare. Potrivit căriia închieri s'au făcut cunoscut atât vechilului Domniei Noastre, cât și epitropii Sfântului Spiridon, spre a să înfățușà la acel Divan cu toate documenturile și la 22, tot Ghenar, anului următoriu, s'au luoat în de iznoavă tratație ačastră *(sic)* pricină, întru stăruire de față în presustvie a dumisale Caminar Iancu Stamati, formalnic vechil din partea epitropiei, precum și a opștiei târgului, prin formalnic vechil din partea lor, neguțitoriul Anagnosti Alxentiiadi, față fiind și dumnealui Banul Enachi Stamate, vechilul Domniei Noastre, care după închierea din 2 Ghenar s'au chiemat a fi de față la tratație, spre a nu să face vre o lovire dreptăților noastre la hotărîrea ce s'ar da în pretenției epitropiei, sprijinită pe hrisoavele ce înfățoșază de la Domnii Costandin Mihai Cehan Racoviță i Scărlat Grigorie Ghica și Ioan Theodor Calimah, din anii 7265, Ghenar 1, 7265, Iunii 24,

www.dacoromanica.ro

și 7267, Maiu 21. Pe temeiul cărora hrisoave pretenderisești epitropiia a i să înființa locul monastiri, în sumă de una mie patru sute obptzăci stânjăni gospod în curmeziș pe malul Dunării, față fiind și dumnealui dragomanul cinstitei chesaro-crăeștii Aghenții, protector unora din târgoveți, supuși austriicești, și, cerându-să mai întâi dela vechilul epitropiei dovezile ci are în pricină, cu opis iscălit au înfățoșat următoarele: 1. 7265, Ghenar 1, hrisov gospod a Domnului Costandin Mihai Cehan Vvod, prin care, pe lângă alte miluiri ci au făcut la spitalul Sfântului Spiridon din Eși, i-au dănuit și tot locul domnescŭ ci esti în târgul Galații, după hotărîre ce i s'au și făcut acelui locŭ, începând hotarul acelui locŭ din sus, la malul Dunării, la schele, din scursura ce esti din susul magazalii Docuzluiului, malul Dunării în gos pân în gârla Răpedii, ci este hotar țării Moldavii, stânjăni una mie patru sute optzăci, și stânjănul de opt palme, de acolò pe malul Răpedei spre meazănoapte în lungul locului, până unde să începe Răpide, adică păr în Bratiș, stânjăni una mie patru sute, de acolò tot alăturea cu Bratișul spre Apus păn supt mal, la Vadul Ungurului, stânjăni una mie trei sute doăzăci, de acolò pe supt mal asupra Galaților, în lungul locului, păn în gura Scursurii la Dunăre, unde este magaziia Ducozluolui *(sic)*, stânjăni doă mii o sută doăzăci, care locŭ cu ăcastă măsură s'au închiet înpreğur, și pre acest locŭ în curmeziș, la schele pe malulŭ Dunării sânt în frunte magazii de spre apa Dunării, care cuprinde locŭ stânjăni doă sute, și din magazie păr în apa Dunării este locŭ deșărt, pentru trebuința schelii, stânjăni patruzăci, iar din dosul magazalilor sânt case cu oameni, doă mahalale, din cuprinderea acestui să înțelegi că stânjăn cu care s'au măsurat locu au fost stânjănŭ prost, iar nu domnescŭ, căč trebuia să zică stânjănŭ domnescŭ, iar nu numai stânjăn de opt palme. — 2. la 7266, Iunie 22, hrisov gospod a Domnului Scărlat Grigorie Ghica Vvod., prin care întărește daniia mai sus numitului Domnŭ Mihai Racoviță pe locul însămnat prin acel hrisov cu diosebire, însă acest hrisov pomenindu-să măsura stânjănilor cu stânjăn domnesc. — 3-le. 7267, Mai 21, asămine hrisov gospod a Domnului Ioan Theodor Vvod., întăritori amânduror hrisoavelor de daniia de mai sus, prin care iarăș să pomenește că măsurătoare locului s'au făcut cu stânjăni de opt palme domnești. — Iar vechilul neguțitorilor târgoveți cu aseminea opis iscălit au înfățișat următoarele: 1°. 7265, Mart 6, copie încredințată de pe hotarnica lui Ioan Marin Vornic de Poartă, cuprinzătoare că, din porunca Domnului Ioan Scarlat Ghica Vvod., rânduit fiind ca să hotărască un locu de casă din târgul Galații, a lui Ioniță Lucaciu, care esti supt deal și să hotărăște pe din sus cu locul Cerceloaei, pe din gos cu locul Stanei baba Cuzicului, pe la deal cu locul Petcăi a Marandei și pe la vali cu locul gospod, adică cu gârla numită Broștii, arătându-să prin ea și măsura ci au făcut acelui locŭ cu stânjănu de opt palme. — 2-le. 1787, Iulie 26, copie încredințată de pe zapisul lui Mane bacal și Costandin Gherman, prin care vând lui Ghiorghe Grecul Moraitu

www.dacoromanica.ro

o casă cu locul ei din târgul Galaţii. — 3-le. 1787, Iulie 26, copie încredinţată de pe zapisul lui Ghiorghe Manoil şi Mane băcalŭ, prin care vând o casă cu locul iei lui Costandin Gherman din târgul Galaţi. — 4-le. 1781, Mart 10, mărturie a câţva neguţitori târgoveţi din Galaţi, cuprinzătoare de cercetarea ce au făcut din poronca isprăvniciei, pentru un locŭ a lui Frangole şi a lui Ştefan şi că, măsurându-l în curmeziş cu cot domnescŭ, au găsit doăzăci şi şapte coţi, iar lungul, din zarea dealului până unde cântă broasca. — 5-le. 1783, Avgust 9, zapisul Călinii, soţia lui Costandin sân Toader, prin care vinde nepotului iai Toader sân Ioan Finiche un locu de casă ci i-au rămas de la răposatul soţul iai Costandin, în vale alăturea cu partea locului nepotului iai Toader sin Ioan Finiche, care este hotărît denpreună cu a nepotului ei Toader în preţ drept şaizăci şi cinci lei. — 6-le. 1784, Noemv. 26, doă copii încredinţate de pe doă zapise: unul a Soricăi, soţiia lui Albu din Galaţi, cătră fiiul iai Costin Ghierman şi altul lui Costin Ghierman cătră Sorica, pentru o dugheană cu pivniţă ce esti de spre Topucciu, ce au luoat-o în tovărăşie drept şasă suti lei, precum şi altă dughiană cu pivniţă ce să răzăşăşte cu Ilie Eşanŭ drept trei sute lei. — 7°. 1785, Avgust 20. Zapisul lui Stavri sin Ioan starosti, prin care au vândut lui Mane bacal i lui Ghiorghie Grecu Moraitu i lui Costin cizmariu o casă cu locul ei din Galaţ în preţ de una mie cinci sute lei. — 8-le. 1797, Fevruar 12, copie încredinţată de pe carte părcălăbiei de Galaţ, cuprinzătoare de ğudecata ci au avut Eni fičor Soricăi Albulesii cu Hagi Neculae pentru un locu de dugheană din Galaţ, prin care să dă dreptate fičorului Albulesii să-ş tragă partea din acel locŭ, adică trei coţ şi o a patra parte. — 9-le. 1797, Octomv. 26, mărturiiea rânduiţilor de părcălăbie, cuprinzătoare de cercetarea ce au făcut locurilor din Galaţi a mortului Şărbănachi bolucbaşa şi cu locul ce s'au dovedit că au fost a lui Şărbănachi, a căruia faţă esti de spre Răsărit până în drum, de spre apus până în mal, de spre meazăzi să răzăşăşti cu locul lui Chiper, iar de spre meazănoapte cu locul Diicului Rufă şi a lui Săcară, s'au ales şi s'au stălpit cu petreli hotară de giur înpreğur, arătându-să pe hotarnică şi cotul cu care s'au măsurat, că ar fi de trei palme. — 10. 1798, Iulie 24, copie încredinţată de pe zapisul Suricăi, soţiia Albului, pin care vinde un locŭ din schelea Galaţii lui Ghiorghie Manoil bacalbaşa. — 11. 1801, Ghenar 24, carte gospod a Domnului Costandin Ipsilant Voevod, cătră părcălabii de Galaţi, poroncitoare ca să cerceteze şi să hotărască locul polcovnicului Tanasă, din locul ci ar fi având în Galaţ înpreună cu Ghiorghi şi Costin bacalu. — 12. 1801, Mart 10, ţidula părcălăbiei cătră jăgnicer Costea Vasiliu i Ghiorghie Şişman i şătrar Ioniţă şi starostele Alexa ca să urmeze cercetare după cuprinderea cărţii gospod de mai sus, cu răspunsul rânduiţilor în dos, de cercetarea şi alegire ci au făcut locului polcovnicului Tănasă. — 13. 1801, Iulie 10, copie încredinţată de pe zapisul lui Ioan Costandin prin care vinde un locŭ din schelea Galaţii lui Ghiorghi Emanoil. —

www.dacoromanica.ro

14. 1802, Iulie 15, copie încredințată de pe cartea părcălăbiei de Galaț, cuprinzătoare de ğudecata urmată între Necola sân Ghiorghi bacalbașa și Nicola Anastasiu plăcintaru pentru o dughiană plăcintărie ci esti în vale la schele, prin care să dă dreptate lui Nicola Ghiorghi să stăpănească dughiana. — 15. 1805, Mart 12, copie încredințată de pe mărturiia polcovnicului Tănasă ci dă Suricăi Albulesei, din partea iai, de cheltuială la înpărțala locului ar fi șasăzăci și șapte lei. — 16. 1806, Dechmv. 3, țidula părcălăbiei cătră Alexa starostile de neguțitori ca să se cerceteze pentru un drumușor ci esti pe lângă magazaoa lui Hagi Flore Ghiorghiu, pe care un Cuibar pascar în tărie vroește a-l închide, cu răspunsul rânduitului de cercetarea ce au făcut. — 17. 1813, Avgust 23, copie încredințată de pe cartea părcălăbiei de Galaț, cuprinzătoare de giudecata ci au avut Ivanču Popa Căpitan cu Necolai fičor lui Ghiorghie bacalbașa, pentru răscumpărarea unui locŭ, prin care să dă rămas pe Ivanciu la pretențiia ci au pornit pentru protimisis de răscumpărare. — 18. 1813, Septemv. 8, copie încredințată de pi jaloba lui Ghiorghi bacalbașa cătră Domn cu poruncă gospod cătră părcălăbia de Galaț ca să cercetezi pricina ce are cu Ivanču Popa pentru răscumpărarea unui locŭ din Galaț. — 19. Fără velet, copie încredințată de pe zapisul Marii Costăchioae, cuprinzătoriu de înpărțala ce au făcut cu Sofiica unui locŭ ce au în Galaț, adică trei coț și un čfert au luoat Mariia și trei coț și un čfert Sofiica. — 20. 1813, Octov. 7, copie încredințată de pe cartea Divanului cuprinzătoare de ğudecata ce au avut Ivanču Popa Căpitan cu Ghiorghi bacalbașa pentru răscumpărarea unor locuri din Galaț, prin care să hotărăște că Ghiorghi bacalbașa în puterea zapiselor de cumpărătură să aibă a-ș stăpăni aceli doă locuri ca pe a sale drepti fără mai multă supărare de spre Ivanču Popa. — 21. 1814, Febr. 10, copie încredințată de pe zapisul lui Ghiorghi Emanoil bacalbașa, prin care vinde locul său de la schelea Galații lui Gheorghie Popa Ioan în preț de șapte mii cinci sute lei. — 22. 1814, Noemvrii 13, copie încredințată de pe înscrisul lui Hagi Flore Ghiorghiu și Costandin Petru, megieș cu locul lui Ghiorghie Emanoil, prin care îi dau voe a vinde cui va vroi. — 23. 1814, Avgust 5, copie încredințată de pe înscrisul lui Necolai Ghiorghie, prin care să îndatorește a-i triimeti dela Eși adevărata scrisoare de vânzarea locului lui Ghiorghie Popa Ioan, fiindcă banii, prețul vânzării, i-au priimit. — 24. 1830, Iulie 13, țidula părcălăbiei de Galaț cătră telalbașa de acolò, ca să strige la mezat un locŭ dinŭ Galaț a mortului Costandin Gălățan, la schela pe care esti și magază, în dosul căruia urmează întăritura părcălăbiei cu prețul cel mai de pe urmă, de cincisprezăci mii treizăci lei l-au dat neguțitorul Hristodor Dimopolu, asupra căruia s'au făcut și hareč. — 25. 1834, Ghenar 8, întăritura ğudecătorii de Covurluiu a locului cumpărat prin mezat de neguțitoriul Anagnosti Alxentiadi de la Alexandra Stămătoae în preț de cinci sute cincizăci lei. — 26. 1838, Avgust 12, întăritura Eforii orășănești din Galaț, pentru locul ci au dat cu filotimire lui Panaite

www.dacoromanica.ro

Condupolo în folosul veniturilor Eforii, care locŭ esti la gura Vadului Sfăntului Necolai, supt mal, în dreptul caselor lui Arghiropolo, învecinat de spre amiazăzi cu Eni a Tăbăcăriței și de spre Răsărit cu moșiia Sfăntului Spiridon, păn în gârla Cântă Broasca, iar de spre apus cu șoșaoa ci să face acolò spre poștă și de spre meazănoapte cu Ivanču Rusŭ Sătariu. — 27. 1837, Noevr. 10, zapisul lui Dimitrie Nicolau, încredințat de ğudecătoriia de Covurluiu, prin care vinde dumisali Malagmatiechi Ieronios, soțiia dumisale Anagnosti Afcsentiiadi, o parte din ograda casii sale în preț de o mie șapte sute lei. — 28. 1839, Maiu 22, mărturie a cătva neguțitori din Galați că locul lui Ioan sin Crăste dulgheriu sau maraghiozŭ esti drept a lui de clironomie. — 29. 1839, Mai 25, copie încredințată de pe raportul comisarului cătră Eforie de Galați că, cercetând pentru locul lui Ion sin Crăste, s'au găsit drept a lui de clironomie. — 30. 1839, Maiu 26, zapisul lui Ion sân Crăste maranghiozŭ, prin care vinde neguțitoriului Gavril Panicupolo un loc ci are în Galaț, în mahalaoa din vale moșâi Vatra Târgului, ci au rămas clironomie de la părintele său Hrăste, în preț de una mie patru sute lei, încredințat fiind zapisul și de giudecătoriia de Covurluiu. — S'au cetit și răplicile date de vechilul opștiei târgului Galați, sprijinitoare dreptăților ci au. — În priivirea cărora și a hărții de starea locului, înfățoșată de vechilul epitropiei, Divanul, după cu amănuntul cercetare ci au făcut înprejurărilor aceștii pricini, au venit în lămurire că epitropiia Sfăntului Spiridon nu are niciun cuvânt de dreptati a cere mai multă întindere a locului său ci are în Galaț, cu aceiaș închipuire, că adică nu ar stăpâni deplin suma de una mie patru sute optzăč stânjăni, cuprinși prin hrisoave, pentru că acest locŭ după însuși hrisoavele ce înfățoșază iaste mărginit între doă firești semne vechi și nestrămutate, adică scursura ci esti din susul magazalii Docuzliului și Gărla Răpide, rostind anume cel întâi și mai vechiu hrisov, al Domnului Cehan Racoviță, din 7265, că hotarul acelui loc a epitropiei să începi din sus, la malul Dunării, la schele din scursura ci este din susul magazali Docuzluului, malul Dunării în ğos păn în Gârla Răpide, ci esti hotar țării Moldavii, păn în care ačastă Gârlă Repede, sămn firesc și hotar nestrămutat, despărțitoriu locului monastirii de cătră moșiia Badalanul, își și urmează stăpânire monastiria păn' astăzi, neavând nici un cuvânt a trece piste ačastă gârlă statornicită prin însuși hrisoavele ci înfățoșază, înpreğurare după care cu totul cade propunirea ce face epitropiia de a i să înființa locul monastirii în suma arătată de una mie patru sute optzăci stânjăni gospod la malul Dunării, după harta ce înfățoșază, care, nefiind făcută de inginer a Statului, nu i s'au putut priimi de ğudecată, pentru că, lasă că hrisovul [lui] Racoviță arată numai stânjăni, care nu să socotesc decât proști, și prin cele din urmă, a Domnilor Ghica și Theodor Calimah, întăritoare acelui, să zice: domnești, având ačastă adăogire la numirea stânjănilor, dar și după ispita prin măsoriștea ci s'au făcut pe harta epitropiei nici cu stînjăn domnesc, nici cu stânjăn prost nu

www.dacoromanica.ro

să înplinește suma arătaților stânjăni, cuprinși prin hrisoave ca să poată încăpè la fața pământului cuprins și statornicit în arătatele doă semni, scursura din susul magazalii Docuzluului și Gârla Repede, precum iale sânt însămnati pe harta monastirii. Apoi, la așa întâmplare cunoscându-să că stânjănii sânt proști și nici cum domnești și iarăș neputându-să lămuri cu ce palmă s'ar fi măsurat atunce, s'au luoat de temeiu nestrămutat semnele firești cuprinse prin acesti documenturi, neputându-i rămânè mai mult cuvânt monastirii a cere sumă de stânjăni după închipuire ce-ș face pe harta iei, ci ğudecata Divanului statornicești semnele arătate, adecă Gârla Răpede, hotarul despărțitoriu de cătră moșiia Badalanul, propietà a Domniei Noastre, și scursura din susul magazalii Docuzluului, ci esti supt deal hotarul despărțitoriu de spre locurile târgoveților, după însuș rostirea hrisovului Domnului Cehan Racoviță, carele, când vine la al patrulea măsură, după ce ağunge, pă supt mal, la Vadul Ungurului, apoi zice: de acolo pe supt mal asupra Galaților, în lungul locului, păn în gura scursurii la Dunăre, unde esti magazaoa Docuzluului, neputând monastirea a trece cu locul său piste mal în locurile târgoveților cu întindere din acè scursură, păn în care își urmează stăpânirea și păn'astăzi. Pentru care Divanul hotărăști ca monastirea să-ș mărginească stăpânirea locului său așa precum mai sus s'au arătat, adică de spre Badalan păn în Gârla Răpede și de spre târgoveții gălățani păn în scursura ce esti supt mal, din susul magazalei Docuzluului, nelăsându-o nici cum dela acest locu a să întinde monastirea însuș hrisoavele ci înfățoșază epitropiia, cu cât mai vârtos că și din documenturile înfățoșate de vechilul târgoveților să dovedește că locurile lor ce din în vechime le stăpânesc să întind pe coasta dealului acè de spre scursură păn supt mal, destulă dovadă și ačasta că ačastă scursură pomenită la hrisovul Domnului Cehan nu poate a fi mai sus decât tocmai supt mal, acolo adică unde și Comisiia de la starea locului au dovedit-o, rânduită ačasta de cătră Divan. Drept aceia Domniia Noastră, în temeiul legilor statornicite după noul așăzământ, prin acest hrisov cu a noastră iscălitură și pecete întărim hotărîrea mai sus prescrisă a Divanului domnesc spre vecnică curmare a proțesului în temeiul artic. 364 din Organicescul Reglement, spre a să urmà întocmai stăpânirea Sfântului Spiridon a Divanului domnesc, atât de spre târgoveți, cât și de spre Bratiș, în hotarul căruia iasti cuprins și Bădălanul, și care acum au trecut în vecnica propietà a Sfintii Mitropolii, urmând întru ačasta credința boerilor Domnii Noastre, mădulări a Divanului Domnescŭ, iscălit în anaforà: dumnealor Logofăt Costachi Balș, Vornic Iordachi Balș, Vornic Scărlat Miclescu, Vornic Lascarachi Cantacozin, Vornic Feodor. Balș și a candidaților îndeplinitori complectului, dumnealor: Post. Manolachi Radu și Post. Dimitrie Bran. Pentru care poroncim dumisali Vel Logofăt a Dreptății și cavaler Neculai Canta ca prin locul cuviincos să aducă întru întocmai înplinire hotărîrea arătată. Scrisu-s'au hrisovul

www.dacoromanica.ro

acesta la Scaunul Domniei în orașul Eșii, în anul al șaptele a Domniei Noastre. Anul 1841, luna Mart 21 zile.

Io Mihai Sturza Vvd. (Pecetea cu roșu.) No. 57.
No. 189.
Balș (?) Vel Log. proč.
Și s'au dat (?) din Logofeția Dreptății.
D. Corne Vor. (?)

Și limba e interesantă. Și aici termenii de trecut în domeniul juridic abundă. Am făcut o culegere a lor: « Impricinații », « tânguitorii », « jăluitorii », « fețele » încep « gâlceava », « prigonirea », printr'o « jalobă », în care « pretenderisesc » — neologismul, trecut prin practica fanariotă, e mai vechiu — drepturile ce-și atribuie, sau se arată « strâmbătățiți ». Li se acordă « înfățoșarea » înaintea « Divanului ». După « stăruirea de față » a celor două părți se poate orândui o « ispită » pentru a se vedeà cum s'a « grănițuit », care e « mărgenirea », cum s'a făcut « măsoriștea », dacă nu e vreo « înpresurare », dacă s'a făcut vreo « dănuire ». Se vede « soiul », « firea » locului, cari sunt vecinii, cum se « răzășesc », dacă e vreun drept de « protimisis », se caută « osebirea », se urmărește « hotărîtura ». Cu această « înnainte lucrare », afacerea « înnaintește ». Se pot « chemà » cei ce se judecă; ei pot venì prin « încredințații » « vechili ». Se « pășește » către sfârșitul care e hotărîrea, « dezlegarea » prin care se « stinge » gâlceava. Uneori se anunță « hareciul ». Pentru a face o « dellă » « formalnică » se « paragrafisesc » « ponturile ». Actul se îndreaptă la « locul unde trebuie pentru « întocma împlinire ». Vechii termini fanarioți, ca « hartă », « politie », « filotimon », și unii turcești: « magazà » « propietà » și « practicà », se mai amestecă, dar obraznice cuvinte rusești se îmbulzesc sub influența protectorilor. Pe lângă aceà « dellă » se zice curent: « otnoșenie », « samavolnicește », « norod », « perepiscă », « opis », « a predstavlisì ».

Direct sau prin rusește au străbătut însă expresii franceze: « prezedent », « tratație », « rezoluție », « adres », « propunere », « report », « comitet », « ingineriu », « reclemație », « documenturi ».

Aceeaș ambiguitate ca în atâtea alte domenii spre jumătatea veacului al XIX-lea.

www.dacoromanica.ro

III

Avem apoi un dosar din 1858 pentru primirea «rânduitului de Inalta Poartă pentru aducerea firmanului imperial coprinzători Constituții Principatelor». Pârcălăbia dă, la 1 Octomvrie, această sarcină Sfatului Municipal.

Întrebat asupra condițiilor primirii, se capătă, la 2 ale lunii, dela guvernul din Iași, o telegramă pe care o reproducem întreagă, păstrându-i ciudata ortografie ca să se vadă cum se luptau pe atunci, siliți de telegraful austriac introdus pe vremea ocupației, bieții noștri chirilici cu o nouă ortografie latină:

Ministeriul din Năuntru Sfatului orasienesc din Galaz.

La deppesciă Nro. 1760 sé réspunde ché potrivit cu îndatorire pe lînghé ché cvartire sé se dei massé sci tóte cele trebuitore personeï aducatorului înaltului firman sci a convezii facute în Paris pentru reorganisarea Principatelor chéci tot acu sau referat sci Consiliuluï Administrativ spre a da dislegare de unde sé se faché assemine cheltuïalé adeche din Vistierie sau din casa acelui Sfat.

D. D. I. Pruncu

Nro. 22.556. 1858, Octomvrie 2.

Potrivit cu acest ordin se dă «casâerului» suma de zece galbeni pentru cheltuelile sosirii «Ex. Sali Afif-Efendi». Iar Eforia, iscălind N. Duca, acordă alți 50 pentru acelaș scop delegatului, Sulgerul Pavel Alevra, numit de Secretarul Sfatului. Ministrul Secretar de Stat Iancu Cantacuzino își dă și el colaborarea, și avem un interesant răvaș de comandă al lui:

12 octobre.

Madame Ant. Tabanelli.

Veuillez avoir la complaisance de confier au porteur les vins qu'il croira convenable de prendre dans votre magazin et demain présentez-moi le compte, que je paierai immédiatement.

Votre serviteur,

Jean N. Cantacuzène.

Nu poate fi un înalt funcționar mai politicos decât atâta.

Fiecare din organele cârmuitoare căută, firește, a trece cheltuiala asupra celuilalt.

www.dacoromanica.ro

Ministeriul din Năuntru, iscălind « ministru și cavaler Balș Logofăt », se adresează, la 11 Octomvrie, « Sfatului Municipal din Galați », cu această rezoluție, potrivit cu « deslegarea » Secretariatului de Stat: « di vreme ce asămine cheltuele s'au obicinuitŭ a să face totŭdiauna de Sfaturile Municipale, apoi și aciastă cheltuială ce este a să face cu aduceria firmanului să cuvine totŭ în sarcina Eforiilor ». Supravegherea plăților rămâne însă în seama pârcălăbiei, pârcălab fiind atunci N. Roset. Va participà și Eforia armenească.

Socoteala se va ridicà la 4.987 de lei, 28 de parale, « cursul Galații », Eforia cheltuind din aceștia 2.332 lei, 20 de parale.

Avem socotelile amănunțite ale sumelor date, afară de birjile angajate, și ele ni pot arătà care erau pe atunci mărfurile cerute la un banchet și prețurile curente la Galați:

71 de lei pentru douăsprezăci funturi lumânări de spermănțăt, căte 6 lei, 30 par. funtu.
24 dooă ocă dulceți.
13 două ocă unt de lemnu pentru lampe.
3,20 o sticlă de lampe.
35 una sută ocă mangalu.
10 cinzăci ouă.
10 la lăcătuș.
17,20 optu hulubi.
20 la trăsuri.
6 două ocă orezu.
2 chitri.
2 oțătu.
20 optu ocă carne.
6 grăsime.
15 una cutie sardele.
18 șasă pui.
12 garafi untelemn.
12 franzoale.
15 parmezan.
4 orzușor pentru supă.
42 trii ocă untu.
4 zarzavaturi.
8 una ocă lumânări.
9,34 patru ocă poamă.
6,16 patru ocă sare.
6,16 patru ocă mere.
15 două ocă zaharu.

www.dacoromanica.ro

19,8 trii ocă cigi.
2 oțătu.
5 cinci coți americă pentru ștersu farfuriile.
6 zăci alămăi.
5 zăci pîni pentru omu, ficior, bucătariu și răndașu.
138 pentru budinci.
92 doă calupuri de înghețată.
46 pi una ocă Cotnari și una ocă făstăci glasè.

Deosebit, ca băcănie și vinuri, dela d-na Tabanelli, după a ei însemnare:

2 cutie de masere *(sic)* lei 40.
1 cutie sardele de acele mare, lei 35.
3 oche parmezan 90.
4 stecle șanpanie 120.
2 medoc 60.
4 bordò 120.
3 madere 75.
5 bordò 150.
4 ocă, 100 dramuri morun, ocă căte 5,20.
5 ocă carne, căte 2,20.
3 mușchi în 3 bucăți căte 2,20.
100 o sută de ouă, 17,20.
300 trii sute de raci, suta căte 3,8.
3 ocă grăsime, oca căte 7.
6 pui de găină, unul căte 2,15.
8 optu perechi porumbi, pereche căte 4.
3 ocă făină picluită, oca căte 2,20.
6 căpățini conopide, una căte 24.
2 ocă cartofi, oca căte 24.
3 ocă spanacu, oca căte 32.
4 legături de morcovi, legătura căte 32.
2 căpățăne de varză roșii, una căte 20.
Pentru pătrănjel, marariu și altul zarzavat s'au dat căte 8.
3 ocă meri domnești, oca căte 1,24.
1 ocă icri negri.
250 parmezan —.
275 saliam de Verona —.
1 ocă macaroni —,
2 butelci untu di lemnu paravans, una 5,20.
50 alămăi, suta 28.
1 căpățănă zaru de trii ocă și jumătate, oca 5,20.
2 ocă orezu, oca 3,8.
2 ocă strafidi, oca 10.
1 ocă caisă, oca 10.

www.dacoromanica.ro

10 funturi lumânări de spermanțete, funtu 6,20.
2 ocă lumânări di său, oca 8.
13 perechi franzeli, perechia 32.
2 pâni di fabrica, una 1,14.
2 botelci de rachiu, una 10,20.
1 ocă migdale, 7,16.
1 ocă untu proaspătu, 8,2.

Furnisorii dau pentru alte « obiecte » chitanțe pe aceeaș foaie, iscălind fiecare la rând.

P. S. Katelion (?) ia 207 lei pentru « șasă butelci bordò și trii șampanie ce amŭ vândutŭ din dugeana mè », A. S. Stefanoschi 79,20 pentru « trii butelci rainvainŭ », Antonio Tabanelli 36 pentru « o butelcă licheorŭ », Gh. Dimitriu 40 pentru « una butelcă romŭ jemoaică *(sic)* cu prețŭ de 20 lei, precumŭ și unŭ funtŭ ciai rusăscŭ cu prețŭ de 20 lei », un altul 51,20 pentru « 14 ocă carni de vacă, picioari de vacă și două ocă grăsime », Iordachi Simion 30 pentru « franzoală și pâini », T. Hethwig 57 pentru « moscosoponŭ, una ocă permezanŭ și galeti pentru ciai », V. Chirini 44 pentru « 2 ocă untŭ, câti 12 lei oca și 100 ouă », George N. Condocoury 217 « pentru marfă băcălie . . ., precumŭ 6 ocă zahar, câti 6½ lei oca, 2 ocă stafide fără sumburi, câti 8 lei oca, 10 funturi lumânări stearine, câti 6½ lei funtŭ, 1 ocă caffè martinică 12 lei, 1 ocă caisi 8 lei oca, 1 ocă migdali curățite 10 lei oca, 2 ocă orezŭ, câte 2½ lei oca, 2 ocă castani, câti 4 lei oca, 6 butelci undilemnŭ pravansŭ, câti 6 lei una, și ½ ocă icri negri, 18 lei », Simion Guovasŭ 51,20 pentru « 10 ocă carni de vițălŭ », Simion săn Toader « pentru cătŭ amŭ umblatŭ cu trăsura cu d-lui Slugerŭ P. Alivra, pentru cumpărarea și aducirea a mai multor obiecti », Todorachi băcal 46 pentru « 10 ocă carni de vacă și deosăbitŭ mușchiu de vacă, precumŭ și 2 ocă grăsime », acelaș Chirini 84 pentru « 100 ouă, 4 ocă untŭ și galeti », Iani (?) Metaxas 60 « pentru 50 ocă mangalŭ, peatră de cuțite, gheață i mirodenii », A. S. Stefanovits 183 pentru « unŭ pachetŭ ciocolată, 20 lei, una butelcă romu jemoaică 20 lei, una butelcă maraschì 25 lei, 2 butelci murături 20 lei, una butelcă brantŭ 28 lei, unŭ funtŭ ciai 20 lei și 50 dramuri ulei de morunŭ, câti 1 leu dramŭ », Bogdan Czakey 569, pentru « 26 butelci bordò, câti ½ # una, 4 butelci șampanie, câti 24 lei una,

www.dacoromanica.ro

și patru rainvainŭ, căti 26½ lei una », Iordachi Sămionŭ 55 pentru « franzeli și păini », tot Condocuri 144 pentru « 4 ocă orezŭ, căti 2½ lei oca, 5 ocă zahar, căti 6½ lei oca, una ocă cafè chisată, 23 lei oca, 2 butelci undilemnŭ, căti 6 lei una, 100 alămăi, căti 10 par. una, una ocă icri negri, căti 36 lei oca, ½ ocă măslini verzi, 3 lei, și ½ ocă undilemn pentru lămpi, 2½ lei », Cunea Tănisescu 60 lei pentru « păsări și anumi pui și rață », Gligori Ioan 30 pentru « 6 ocă cigă », T. Tudor Grădinaru 32 pentru « zarzavaturi », Nicolescu 16 pentru « două ocă lumănări de său », A. Weisselberg 34 pentru « trii cuțite și trii furculiți i o steclă pentru lampă », Gheorghe Dimitrache 45 pentru « 4 ocă poamă, căti 3½ lei oca, 3 ocă meri, căte 3 lei oca, 3 ocă lapti dulci, căti 3 lei oca, și 8 ocă vinŭ de locŭ, căti 2 lei oca », Simion săn Toader (?) 46 pentru « adusul acestorŭ obiecti cu trăsura mè de birjă », tot Hollwig 66 pentru « una ocă permezanŭ, căti 24 lei oca, 2 ocă pandișpani 24 lei ».

Urmează sumele plătite la comisari, la epistați, la « madama Anton Tabanelli », la « confetarul Iosef Elen pentru lucrurile de confetărie ».

Știm și aceia că « Pașa » a fost găzduit « în casele d-lui colonelulu Sterieadi », iar masa i s'a dat la casa Negroponti.

Budincile, înghețata, fisticurile și castanele glacè veniau dela Joseph Eli sau Eles. Iar serviciul s'a făcut de Grecul Nicolaos Radysis, de numiții Vasile Spechianu, Costachi Vasiliu, Stavru Ovangiu și Neculai Simion.

IV

Un alt dosar privește răsunetul avut la Galați de moartea lui Alexandru Ioan I-iu, interesantă manifestare de recunoștință patriotică și de conștiință cetățenească.

La vestea neașteptată a morții, un număr mare de cetățeni, între cari și străini de origine, ca Nicolae Gavriloff, P. D. Iancoloff, Achille Bena, Const. Theodorovitz, P. Radovitz, iar unul din ei cu un adaus sentimental: « Vasile Ciohoreanu, cu inimă fierbinte și jalnic adevărat », cer să se ia de Comisia Interimară măsuri care să arăte ce simte orașul de care în special erà legat fostul Domn:

www.dacoromanica.ro

« Principele Alexandru Ioan, fostul Domn al României, a murit. După cât se știe, cadavrul acestui ilustru Domnitor va fi adus în țară, la moșia sa Ruginoasa.

Faptele acestui Domnitor sânt așà de mari încât au ilustrat România și ridicat-o la demnitatea de Stat liber și independent.

Acest Domnitor fiind și cetățeanul nostru, încât durerea este mai simțibilă, venim prin aceasta să ni facem o datorie de cetățeni, rugându-vă să binevoiți a da dispozițiunile necesare pentru celebrarea unei panahide la Biserica catedrală în memoria ilustrului răposat, anunțând și publicul gălățean pentru a asistà la această pomenire ».

Iată și a doua cerere, datată 6 Maiu 1873, supt care sunt și iscălituri de ofițeri: căpitanul Gheorghe Borcilă, maiorul Candiano, colonelul Steriadi:

« Domnilor membri,

Marele regenerator al României, ex-Domnitorul Alexandru Ioan I Cuza, s'a săvârșit din viață.

Această dureroasă noutate, pe care ni-o aduc mai multe depeși din străinătate și ziarele locale, a umplut de întristare toate inimile române.

Cetățenii comunei Galațului, unde a fost leagănul copilăriei defunctului, doresc ca în memoria ilustrului fost Domnitor să poarte doliul măcar trei zile.

Pentru acest final vă roagă, domnilor membri, să dispuneți ca pentru ziua de Sâmbătă a curentei, când este a se aduce rămășițile înaltei persoane în țară, prăvăliile să fie închise, clopotele să anunțe această funebră serbare, o rugăciune înadins să fie săvârșită în catedrală pentru odihna sufletului defunctului.

Această cerere fiind pornită din intima expresiune de recunoștință pentru fostul Suveran al României, rugăm să fie primită și de d-voastră cu aceiași căldură. »

Comisiunea anunță printr'un afiș îndoliat că, « neputând rămâneà indiferentă la regretele ce se ridică din inimile tuturor cetățenilor, și ca recunoștință memoriei decedatului principe, consideră moartea fostului principe al Românilor Ioan I Cuza ca un doliu pentru toți Românii de inimă » și hotărește o panahidă la 12 ale lunii, dimineața.

Doamnei Elena i se trimete la Ruginoasa o telegramă de condoleanță, cum au știut-o face membrii Comisiunii, cari primesc următorul răspuns dela Heidelberg: « Votre souvenir affectueux et reconnaissant pour le cher défunt me touche

www.dacoromanica.ro

profondément; je suis émue de ce témoignage de gratitude venu de votre ville ».

Când s'a adeverit «aducerea rămășițelor prea bunului și de fericită memorie fostului nostru Domn Alexandru Ioan I-iu Cuza », comisiunea alege o delegație pentru a merge la Ruginoasa, în semn « de întristare și recunoștință, atât pentru marile acte ce Alexandru Ioan I-iu, fiind pe tronul României, a săvârșit, cât și pentru că Galațul a avut fericirea de a fi leagănul și orașul natal al acestui mare Român ». Se deleagă deputatul Grigore Ventura, profesorul Gheorghe Mihăilescu și preotul Ștefan Plăvănescu, membru al comisiunii (21 Maiu). Mai târziu — doi dintre delegați trebuind să refuze, Mihăilescu se scuză că nu poate « luà parte la o ceremonie atât de scumpă inimii sale », — se numesc alții: Ventura, Gh. Volenti și institutorul Ioan Galescu, cărora li se vorbește în termeni mișcați de « acela ce a fost atât de mare pentru țară și atât de bun pentru noi ca cetățeni ». Numirea membrilor delegației se și anunță la Iași lui Dimitrie Gusti, organizatorul tristei ceremonii.

Dela Ruginoasa, Ventura trimite această telegramă din partea Doamnei:

. « Măria Sa Elena Doamna a însărcinat deputațiunea d-voastră a exprimà Gălățenilor adânca sa recunoștință pentru regretele și durerea ce moartea ilustrului Domn Alexandru Ioan I a aṭâṭat în inimile concetățenilor lui ».

Așà de cuviincios se petreceau lucrurile atunci.

Măcar ca o lecție pentru atâția din generațiile de astăzi, astfel de manifestări merită semnalate.

Dar pentru aceasta n'ar trebuì ca vandalii oficialității actuale să poată continuà opera lor nenorocită.

www.dacoromanica.ro

	Lei
TOMUL VI (1926—27):	300.—
G-ral R. ROSETTI. Studii asupra chipului cum se făptuià războiul de către Ştefan-cel-Mare. — Mem. IV şi V.	50.—
N. IORGA. O mărturie din 1404 a celor mai vechi « Moldoveni ».	8.—
N. IORGA. O tipăritură românească la Uppsala.	15.—
N. IORGA. Goleştii şi alţi elevi ai lui Töpffer în Geneva.	10.—
ANDREI RĂDULESCU. Şaizeci de ani de Cod Civil.	20.—
N. IORGA. Ştiri nouă despre biblioteca Mavrocordaţilor şi despre vieaţa muntenească în timpul lui Constantin-Vodă Mavrocordat.	18.—
N. IORGA. Cea mai veche ctitorie de nemeşi români din Ardeal (1408—9).	15.—
N. BĂNESCU. Opt scrisori turceşti ale lui Mihnea II « Turcitul ».	30.—
G. VÂLSAN. Harta Moldovei de Dimitrie Cantemir.	30.—
N. IORGA. Foaia de zestre a unei domniţe moldoveneşti din 1587 şi exilul din Veneţia al familiei sale.	15.—
V. MOTOGNA. Răsboaiele lui Radu Şerban (1602—1611).	30.—
ETTORE PAIS. Gli scavi di Pompei ed il tesoro di Mahdia.	12.—
Dr. ANDREI VERESS. Scrisorile Misionarului Bandini din Moldova (1644—1650).	25.—
TOMUL VII (1927):	300.—
CONST. C. GIURESCU. Organizarea financiară a Ţării-Româneşti în epoca lui Mircea-cel-Bătrân.	25.—
CONST. I. KARADJA. Delegaţii din ţara noastră la conciliul din Constanţa (Baden) în anul 1415.	30.—
N. IORGA. Noi acte româneşti la Sibiiu.	25.—
N. IORGA. Momente istorice.	8.—
N. IORGA. Informaţiuni germane despre România şi Basarabia pe la 1870.	10.—
Dr. ANDREI VERESS. Păstoritul ardelenilor în Moldova şi Ţara-Românească până la 1821.	60.—
CONST. C. GIURESCU. Nicolae Milescu Spătarul.	32.—
ŞT. METEŞ. Contribuţiuni nouă privitoare la familia boierească Buhuş din Moldova.	30.—
I. NISTOR. Răsunetul războiului din 1877 în Bucovina şi Basarabia.	12.—
N. IORGA. Ultimele scrisori din ţară către N. Bălcescu.	10.—
N. IORGA. Încă un portret al lui Mihai Viteazul.	10.—
ANDREI RĂDULESCU. Unificarea legislativă.	40.—
TOMUL VIII (1927—28):	320.—
H. PETRI. Relaţiunile lui Jakobus Basilicus Heraclides cu capii Reformaţiunii.	25.—
ANDREI RĂDULESCU. Izvoarele Codului Calimach.	18.—
N. IORGA. Imperiul Cumanilor şi Domnia lui Băsărabă.	10.—
N. IORGA. O gospodărie moldovenească la 1777 după socotelile cronicarului Ioniţă Canta.	12.—
I. LUPAŞ. Doi umanişti români în sec. al XVI-lea.	20.—
N. IORGA. Brodnicii şi Românii.	20.—
P. P. PANAITESCU. Contribuţii la opera geografică a lui D. Cantemir.	25.—
G-ral R. ROSETTI. Regulamentul Infanteriei franceze din 1 August 1791 şi influenţa lui asupra regulamentelor de cari s'au servit oştirile româneşti sub Regulamentul Organic.	15.—
G-ral R. ROSETTI. Notele unui ofiţer norvegian înaintea şi în timpul războiului de neatârnare 1876—1878.	35.—
GR. NANDRIŞ. Patru documente dela Ştefan-cel-Mare.	15.—
N. IORGA. Rătăcirile în Apus ale unui pretendent român, Ioan Bogdan, în sec. al XVI-lea.	15.—
N. IORGA. Francmasoni şi conspiratori în Moldova secolului al XVIII-lea.	5.—
Dr. ANDREI VERESS. Nunţii apostolici în Ardeal.	30.—
N. IORGA. Din originile politicianismului român: O acţiune de opoziţie pe vremea Fanarioţilor.	8.—
N. IORGA. Informaţii spaniole despre războiul nostru pentru independenţă.	32.—
G. CANTACUZINO. Colonizarea orientală în Illyricum.	35.—

www.dacoromanica.ro

MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE

SERIA III

	Lei
TOMUL I (1922—23):	100.—
VASILE PÂRVAN. Considerațiuni asupra unor nume de râuri daco-scitice.	10.—
ZENOVIE PÂCLIȘANU. Luptele politice ale Românilor ardeleni din 1790-1792.	28.—
ZENOVIE PÂCLIȘANU. Din istoria bisericească a Românilor transilvăneni: «Teologul» vlădicilor uniți.	12.—
ANDREI RĂDULESCU. Pravilistul Flechtenmacher.	16.—
TEODOR V. STEFANELLI. Cadastru și cărți tabulare.	5.—
Dr. IACOB RADU. Manuscriptele din Bibl. Episcopiei unite din Oradea-Mare.	12.—
N. IORGA. Un colaborator francez la Unirea Principatelor, Paul Bataillard.	5.—
N. IORGA. Ernest Renan.	5.—
TOMUL II (1923—24):	130.—
VASILE PÂRVAN. Histria VII.	40.—
ANDREI RĂDULESCU. Publicitatea drepturilor reale imobiliare și registrele de proprietate.	15.—
TEOFIL SAUCIUC-SĂVEANU. Un fragment de *ΑΗΚΥΘΟΣ* funerar atic de marmoră.	6.—
SILVIU DRAGOMIR. Originile coloniilor române din Istria.	6.—
ION I. NISTOR. Pomenirea lui Dimitrie Cantemir-Voevod.	8.—
C. MARINESCU. Inființarea Mitropoliilor în Țara-Românească și în Moldova.	6.—
Dr. ANDREI VERESS. Pribegia lui Grigoraşcu-Vodă prin Ungaria și aiurea.	20.—
N. IORGA. Comemorarea lui Jules Michelet.	5.—
N. IORGA. Un cioban dascăl din epoca de transiție a culturii noastre.	5.—
TEOFIL SAUCIUC-SĂVEANU. Memnon, titularul decretului de onoare atenian. I. G. II, 1, 356.	8.—
N. IORGA. Note polone.	12.—
TOMUL III (1924—26):	840.—
ION ANDRIEȘESCU. Piscul Crăsani.	40.—
V. PÂRVAN. Getica.	800.—
TOMUL IV (1924):	160.—
IOAN C. FILITTI. Despre Negru-Vodă.	12.—
VINTILĂ MIHĂILESCU. Așezările omenești în Câmpia Română la mijlocul și sfârșitul sec. XIX.	25.—
Dr. ANDREI VERESS. Campania creștinilor în contra lui Sinan-Paşa.	25.—
P. P. PANAITESCU. Influența polonă în opera și personalitatea cronicarilor Grigore Ureche și Miron Costin.	60.—
N. IORGA. I. Domnița Anca și patronajul ei literar; II. O prigonire politică sub Fanarioți.	15.—
N. IORGA. I. Cea dintâiu istorie universală tipărită în Transilvania; II. Moșiile familiei Beldy în Țara-Românească.	12.—
N. IORGA. Procesele călugărilor dela Sântilie și Gheorghe, pisarul leșesc.	10.—
I. VLĂDESCU. Inceputul anului în cronicele moldovenești până la Ureche.	12.—
G-ral R. ROSETTI. Studii asupra chipului cum se făptuia războiul de către Ștefan-cel-Mare. — Mem. I—III.	25.—
TOMUL V (1925—26):	160.—
N. IORGA. Comemorarea lui Edgar Quinet, cu ocaziunea semicentenarului morții lui.	5.—
ION ANDRIEȘESCU. Considerațiuni asupra tezaurului dela Vâlci-Trân lângă Plevna (Bulgaria).	15.—
AL. BUSUIOCEANU. Câteva portrete noui ale lui Mihai-Viteazul.	8.—
ANDREI RĂDULESCU. Dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor.	30.—
N. IORGA. Trei călători în Țările Românești: Caronni, Rey, Kunisch și originea «Luceafărului» lui Eminescu.	10.—
I. LUPAȘ. Din activitatea ziaristică a lui Andrei Mureșeanu.	60.—
N. IORGA. Lucruri noui despre Chilia și Cetatea-Albă.	15.—
N. IORGA. Un prinț portughez cruciat în Țara-Românească a sec. al XV-lea.	10.—
N. IORGA. O istorie a lui Mihai-Viteazul de el însuși.	10.—

www.dacoromanica.ro